

Сон ("Гори мої високії...")

Тарас Шевченко

Гори мої високії,
Не так і високі,
Як хороші, хорошії,
Блакитні здалека.
З Переяслава старого,
З Виблої могили,
Ще старішої... мов ті хмари,
Що за Дніпром сіли.
Іду я тихою ходою,
Дивлюсь — аж он передо мною,
Неначе дива виринають,
Із хмари тихо виступають,
Обрив високий, гай, байрак;
Хатки біленькі виглядають,
Мов діти в білих сорочках
У піжмурки в яру гуляють,
А долі сивий наш козак
Дніпро з лугами виграває.
А онде, онде за Дніпром,
На пригорі, ніби капличка,
Козацька церква невеличка
Стоїть з похиленим хрестом.
Давно стоїть, виглядає
Запорожця з Лугу...
З Дніпром своїм розмовляє,
Розважав тугу.
Оболонками старими,
Мов мертвець очима
Зеленими, позирає
На світ з домовини.
Може, чаєш оновлення?
Не жди тії слави!
Твої люде окрадені,
А панам лукавим...
Нащо здалась козацькая
Великая слава?!..
І Трахтемиров геть горою

Нечепурні свої хатки
Розкидав з долею лихою,
Мов п'яний старець торбинки.
А он старе Монастирище,
Колись козацьке село,
Чи те воно тойді було?..
Та все пішло царям на грище:
І Запорожжя, і село...
І монастир святий, скарбниця,—
Все, все неситі рознесли!..
А ви? ви, гори, оддали!!
Бодай ніколи не дивиться
На вас, прокляті!! Ні, ні...
Не ви прокляті... а гетьмани,
Усобники, ляхи погані!!
Простіть, високії, мені!
Високії! і голубії!
Найкращі в світі! найсвятії!
Простіть!.. Я богу помолюсь...
Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену святого бога,
За неї душу погублю!

Над Трахтемировим високо
На кручі, ніби сирота
Прийшла топитися... в глибокім,
В Дніпрі широкому... отак
Стоїть одним одна хатина...
З хатини видно Україну
І всю Гетьманщину кругом.
Під хатою дідусь сивенький
Сидить, а сонечко низенько
Уже спустилось над Дніпром.
Сидить, і дивиться, і дума,
А сльози капають... "Гай! гай!..—
Старий промовив.— Недоуми!
Занапали божий рай!..
Гетьманщина!!" І думнее
Чоло похмаріло...
Мабуть, щось тяжке, тяжке

Вимовить хотілось?

Та не вимовив...

"Блукав я по світу чимало,

Носив і свиту, і жупан...

Нащо вже лихо за Уралом

Отим киргизам, отже й там,

Єй же богу, лучче жити,

Ніж нам на Україні.

А може, тим, що киргизи

Ще не християни?..

Наробив ти, Христе, лиха!

А переіначив

Людей божих?! Котилися

І наші козаці

Дурні голови за правду,

За віру Христову,

Упивались і чужої,

І своєї крові!..

А получчали?.. ба де то!

Ще гіршими стали,

Без ножа і автодафе

Людей закували

Та й мордують... Ой, ой, пани,

Пани християне!.."

Затих мій сивий, битий тугою,

Поник старою буй-головою.

Вечернє сонечко гай золотило,

Дніпро і поле золотом крило,

Собор Мазепин сяє, біліє,

Батька Богдана могила мріє,

Київським шляхом верби похилі

Трибратні давні могилиб вкрили.

З Трубайлом Альта меж осокою

Зійшлись, з'єднались, мов брат з сестрою.

І все те, все те радує очі,

А серце плаче, глянуть не хоче!

Попрощалось ясне сонце

З чорною землею,

Виступає круглий місяць

З сестрою зорею,
Виступають із-за хмари,
Хмари звеселіли...
А старий мій подивився,
Сльози покотились...
"Молюсь тобі, боже милий,
Господи великий!
Що не дав мені загинуть,
Небесний владико,
Що дав мені добру силу
Пересидить горе
І привів мене, старого,
На сі святі гори
Одинокий вік дожити,
Тебе восхвалити
І твоєю красою
Серце веселити...
І поховать побитее
Гріхами людськими
На горах оцих високих,
І витать над ними..."
Утер сльози нехолодні,
Хоч не молодії...
І згадував літа свої
Давнії, благії...
Де, як, коли і що робилось?
Було що справді, а що снилось,
Які моря перепливав!..
І темний гайок зелененький,
І чорнобривка молоденька,
І місяць з зорями сіяв,
І соловейко на калині
То затихав, то щебетав,
Святого бога вихваляв;
І все то, все то в Україні!..
І усміхнувся сивий дід...
Бо, може, нігде правди діть,
Було таке, що й женихались,
Та розійшлися, не побрались,
Покинула самого жить,
В хатині віку доживати!..

Старий мій знову зажурився,
Ходив довгенько коло хати,
А потім богу помоливсь,
Пішов у хату ночувати.
А місяць хмарою повивсь.

Отакий-то на чужині
Сон мені приснився!
Ніби знову я на волю,
На світ народився.
Дай же, боже, коли-небудь,
Хоч на старість, стати
На тих горах окрадених
У маленькій хаті,
Хоча серце замучене,
Поточене горем,
Принести і положити
На Дніпрових горах.